

Розвиток інвестиційної політики в українсько-польському прикордонні

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин ВНУ ім. Лесі Українки*

Визначено особливості інвестиційної політики на українсько-польському прикордонні. Обґрунтовано основні проблеми розвитку інвестиційних відносин прикордонних територій Польщі та України.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, українсько-польське прикордоння, інвестиція.

Алісова Александра. Развитие инвестиционной политики на украинско-польском пограничьи. Определяются особенности инвестиционной политики на украинско-польском пограничье. Устанавливаются главные проблемы развития инвестиционных связей приграничных территорий Польши и Украины.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, украинско-польское пограничье, инвестиция.

Alisova Olexandra. Ukrainian Investment Policy on the Ukrainian-Polish Border. The main specialities of investment policy on the Ukrainian-polish border are determined. The main problems of investment relations on the Ukrainian-polish border are shown.

Key words: trans-border cooperation, Ukrainian-Polish border, investment.

Постановка наукової проблеми та її значення. Прикордонні території мають специфічний статус та відіграють важливу роль у процесі міждержавного співробітництва. Розширення інвестиційних відносин України з Польщею на рівні прикордонних територій відповідає не лише регіональним інтересам, а й інтересам усієї країни. Адже такі зв'язки можуть бути додатковим джерелом покращення рівня соціально-економічного розвитку України. Також слід зазначити, що інвестиційна співпраця відіграє в цьому процесі важливу роль, особливо для української сторони, яка відчуває значно більший дефіцит іноземних інвестицій.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Питання розвитку транскордонного співробітництва України з Польщею досліджували такі українські вчені, як І. Афанасьєв, О. Гребельник, В. Колодяжна, О. Лютак, Н. Ісакова. Так, І. Афанасьєв [1] досліджував основні причини зміни обсягу польсько-українського товарообігу у 1992–2000 рр., О. Гребельник [3] визначив основні тенденції транскордонного торговельно-економічного співробітництва України й Польщі станом на 2007 р. В. Колодяжна [4], О. Лютак [5] проаналізували нормативно-правову базу українсько-польського транскордонного співробітництва. Дослідженнями торговельно-економічних відносин прикордонних територій України і Польщі займалися і науковці Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Зокрема, питанням інвестиційного співробітництва приділяли увагу Н. Коцан [6], А. Вавринюк, Н. Малімон [7], вони охарактеризували досвід інвестиційного співробітництва Волинської області з країнами – членами ЄС. Загалом більшість авторів аналізують окремі аспекти транскордонного економічного співробітництва Волинської області або торговельно-економічну співпрацю з Польщею, включаючи Львівську область, проте не розглядають тенденції інвестиційних відносин прикордонної Волинської області з прикордонням Польщі.

Мета статті – дослідити інвестиційну політику в українсько-польському прикордонні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Динамічному та взаємовигідному розвитку транскордонних українсько-польських торговельних відносин, зокрема інвестиційних, сприяють вигідне геополітичне, гео економічне розташування прикордонних територій України та Польщі, Волинської області та Люблінського воєводства відповідно.

Українсько-польське транскордонне економічне співробітництво як частина європейської транскордонної співпраці має своє правове підґрунтя, у межах якого і реалізуються трогово-економічні відносини між прикордонними територіями обох країн.

Після того, як Україна отримала незалежність, почала активно зміцнюватися нормативна база щодо співробітництва прикордонних територій. Зокрема, протягом 1991–1995 рр. було підписано основні угоди щодо співпраці Волинської області з прикордонними територіями Польщі. Серед них: Угода між урядами України та Польщі про торгівлю та економічне співробітництво (1 жовтня 1991 р.) [8], Протокол намірів про співробітництво прикордонних воєводств – областей Польщі й України (18 грудня 1992 р.), Угода про створення транскордонного об'єднання євро регіон «Буг» (29 вересня 1995 р.), які стали початком відновлення традиційних прикордонних зв'язків і міжрегіонального співробітництва України та Польщі [9, 96].

Світовий досвід показує, що для економіки трансформаційного періоду одним із чинників, який спроможний забезпечити реальні зрушення в економічній структурі суспільства, перехід на якісно новий рівень індустріального розвитку та інтенсивний тип відтворення, є інвестиції. Вони також здатні підвищити рівень вітчизняної продукції та її конкурентоспроможність на світовому ринку.

Покращення економічного розвитку Волині неможливе без налагодження процесу інвестування суб'єктів господарювання. Однією з далекоглядних цілей є організація скоординованої співпраці з країнами-членами ЄС. Нові можливості в цьому плані відкриваються для нашого регіону внаслідок вступу до ЄС держави, яка має спільний кордон із Волинською областю, – Польщі [7, 26–27].

За роки незалежності України наявність польського капіталу на Волині завжди була відчутною. Так, Польща не виходила з п'ятірки найбільших інвесторів, а частка її капіталовкладень майже незмінна. Щоб оцінити значимість цих статистичних даних, потрібно враховувати, що на всеукраїнському рівні Польща не є вагомим інвестором, а за кількістю капіталовкладень серед країн-інвесторів – у другій десятці. Загалом можна зробити висновок, що для польських потенційних інвесторів українських регіонів сусідство відіграє велику роль, оскільки обсяг отриманих інвестицій іншими областями України, які мають схожий на волинський виробничий і природно-ресурсний потенціал, рівень розвитку інфраструктури і забезпеченість трудовими ресурсами, але які безпосередньо не межують з Польщею, і близько не відповідає такому, як на Волині. Також підтвердженням економічного взаєморозуміння і довіри є збільшення кількості спільних підприємств із паритетними частками капіталу, тобто коли і українці, і поляки вкладають у бізнес однакові кошти [7, 27].

Польща, крім тісної економічної співпраці з Волинню, виконує ще одну вагому роль для активізації процесу іноземного інвестування. Волинські підприємницькі структури чи не першими в Україні відкрили шлях на Захід, навчившись у своїх польських партнерів вести ділові справи по-європейськи, і саме через Польщу налагодили контакти з бізнесменами Німеччини, Франції та інших країн [6, 113]. Сьогодні на території області зареєстровано понад 200 спільних підприємств за участю ділових кіл з 23 країн Європи, Америки та Азії, з них 54 % як іноземного партнера мають польських бізнесменів.

Нині важливе завдання – коригувати характер економічних взаємин, тобто змістити акцент з суто торговельних відносин на інвестиційну і промислову кооперацію. І передумови для цього існують: на сьогодні Польща є одним з основних джерел іноземних капіталовкладень в економіку області. Із загальної суми іноземних капіталовкладень (327,6 млн дол. США), що надійшли в економіку регіону протягом 1993–2010 рр. (на 01.07.2010), 28,5 % – польського походження (державна реєстрація іноземних інвестицій здійснена згідно з Законом України «Про режим іноземного інвестування»).

Польські інвестори вкладали валютні та матеріальні цінності здебільшого у розвиток виробничої сфери, зокрема деревообробної та харчової галузей, банківської справи. Капіталовкладення з Польщі зосереджені також у підприємствах, що займаються торговельно-посередницькою діяльністю та надають різноманітні послуги, зокрема транспортні. Прикладом ефективного співробітництва є діяльність спільного підприємства «БРВ-Україна» (виробництво меблевої фурнітури), ТзОВ «Модерн-Експо» (виробництво та реалізація торговельного обладнання і устаткування), ТзОВ «Аркус-Ромет» (виробництво

велосипедів), ТзОВ «Агрофрукт» (оптова торгівля товарами), функціонування банківської установи «Унікредит Банк ТзОВ (Україна)» [10].

Аналіз стану українсько-польського інвестиційного співробітництва дає змогу зробити висновок про те, що основними бар'єрами, котрі негативно впливають на нарощування взаємного капіталообороту, є:

1) нестабільність українського законодавства у сфері зовнішньоекономічної та інвестиційної політики, його неузгодженість із вимогами й нормами світових стандартів;

2) труднощі в проведенні розрахунків по контрактах, спричинені недостатнім розвитком міжбанківських зв'язків, а також проблеми, пов'язані з нестабільною фінансовою ситуацією підприємств;

3) зволікання установ стандартизації обох країн щодо реалізації угоди про взаємне визнання результатів випробовувань товарів (взаємна акредитація випробувальних центрів, лабораторій тощо);

4) низька маркетингова активність українських підприємств на польському ринку (мається на увазі участь в ярмарках і виставках, майже немає представництв українських підприємств в РП);

5) брак в Україні визнаних міжнародних агентств, здатних оперативно підтвердити «standing» українського партнера по трансакції, та незначна кількість запитів від українських підприємств щодо перевірки надійності їхніх польських контрагентів;

б) недостатнє використання українською стороною загальноприйнятого інструментарію господарювання в ринкових умовах (наприклад, маркетингу, міжнародного менеджменту і т. п.);

7) труднощі, пов'язані з організацією двосторонніх робочих зустрічей представників українських міністерств і відомств у Польщі та Україні, які з приводу ініційованих українською стороною багаторазових змін і перенесення термінів візитів та складу делегацій, часто зриваються або втрачають свою актуальність [3, 170].

Висновки. Аналіз інвестиційних відносин між Волинською областю та прикордонням Польщі показує, що цей напрям співпраці для обох країн досить перспективний. Інвестиції між прикордонними територіями мають помітну тенденцію до зростання, подальша економічна співпраця між країнами відзначається тим, що істотних проблем у двосторонніх відносинах, які б перешкождали їх розвитку, немає. Україна та Польща зацікавлені в поглибленні й подальшому розвитку інвестиційного співробітництва.

Список використаної літератури

1. Афанасьєв І. Ю. Зміни обсягу польсько-українського товарообігу у 1992–2000 рр.: основні причини / І. Ю. Афанасьєв // Наук. зап. на НаУКМА. Історичні науки. – 2003. – Т. 21. – С. 34–37.
2. Афанасьєв І. Ю. Польсько-українські економічні стосунки 1991–1997 рр. / І. Ю. Афанасьєв // Україна і Польща у Східно-Центральній Європі: спадок і майбуття : зб. наук. пр. Міжнар. конф. під патронатом Прем'єр-міністрів України і Польщі. – К. : [б. в.], 1999. – С. 126–131.
3. Гребельник О. П. Сучасні тенденції транскордонного торговельно-економічного співробітництва України та Польщі / О. П. Гребельник // Вісн. Хмельн. нац. ун-ту. Економічні науки. – 2009. – № 1. – С. 167–172.
4. Колодяжна В. Українсько-польське транскордонне співробітництво: правова регламентація торговельно-економічних проектів співпраці / В. Колодяжна // Юридична Україна. – 2008. – № 5. – С. 13–17.
5. Лютак О. Організаційно-правове забезпечення співпраці прикордонних територій у євроінтеграційній стратегії України / О. Лютак // Наука молода. – 2006. – № 6. – С. 131–134.
6. Коцан Н. Процеси інвестування економіки Польщі / Н. Коцан, С. Пекар // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 1999. – С. 112–116.
7. Малімон Н. А. Особливості проходження інвестиційного процесу у прикордонному регіоні в умовах сусідства з ЄС / Н. А. Малімон // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Економічні науки. – 2005. – № 3. – С. 25–29.
8. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про торгівлю та економічне співробітництво (01.10.91.) // МЗС. Угода. Міжнародні договори Ф. – Код. 616_019. – К., 1991. – С. 1–4.
9. Тригуба О. І. Нормативно-правова база співробітництва Волинської області з прикордонними адміністративними одиницями Польщі / О. І. Тригуба // Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. аспір. і студ. (12–13 трав. 2010 р.). У 2 т. Т. 1. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 95–97.

10. Офіційний сайт Волинської обласної держадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zaxid.net/newsua/2010/8/30/191747/>